

הוצאת "אחיאסף"

אוצר ישראל

מבחר שירת העברים ומליצתם

ספר ראשון

רבי יהודה הלוי

קובץ

שיריו ומליצותיו

נערכו מחדש ע"י

א. א. הרמב"י

חוברת [ה] חמשית.

ווארשא

בדפוס תאחים שולדבער

תרנ"ג.

מחיר החוברת 7 קאפ

KAUFMANN
DÁVID
KÖNYVTÁRA

B. 315 Ia
5

г. К

РАБИ ІЕГУДА ГАЛЕВИ

СБОРНИКЪ СТИХОТВОРЕНІИ

СОСТ. **А. А. Гарнави.**

ВАРШАВА

Тип. Братевъ Шульдбергъ, Дикая № 1.

1893.

- ב. חיים ברצונה ישכנו
 ורפאים עמה נתכנו
 מעבריה חן יתנו
 בדלח מפיה פורה
 ומנהו שגי טורים חברה
 ג. צהובת שער תמימת יפי
 צביה ואיך בארי תטרפי
 הטוב כי איש גקי תגפי
 בעינה נפשי לא יקרה
 בעיני דמעה לא נגרה
 ד. הן בלעונה ששדי
 דמי כי עלי תשקדי
 לספתי טרם מועדי
 זאת חטאתך לא נסתרה
 ראי כי לא תוכלי בפרה
 ה. אזכור היום אשר יעדה
 לבהתייתי בו ולא בגדה
 ובשגני מפוחים רפדה
 נפשי ולגופי הורה
 וקדם אותי גם דקרה
 ו. כל היום צדי חסקה
 ועת בוא השמש חסקה
 ללכת לה וזמר צעקה. (סוף השיר חסר)

מב

על עפרה.

- א. עפרה תכבס את-גגדיה במי
 דמעי, ותשטחם לשמש וחרח

ב. לא שאלה מי העניות עם שתי עיני, ולא שקמש בפי תארה.

מג

עפרה אל ידידה והוא ישן.

- א. ענה ידידי מתנומתה
אשבע בקיוץ את-תמונתה
ב. אסתחזה בחלום נושק שפתיה
אתיה אני פותר חלומותיה.

מד

עפרה מדברת על לבה.

- א. נקלתי ודלתי בפרוד
צבי, ויהיו בצל יצרי א
ב. עדי שבתיה ולא מרב שנותי
והן עדי שגני [מי] מגוריי
ג. אכל שבתיה בבגדו כי ואלו
ישובני ישובון לי געוריי.

מה

עפרה מדברת מדודה.

- א. יום שעשעתיהו על ברבי
ונרא תמונתו באישוני
ב. נשק שתי עיני מתעתע
את תארו נשק ולא עיני.

הערות קאמפף

(א) כמו ויצרי בצל, איוב י"ז ז'. ר"ל צורת פני השתתה לרוע.

מו

על הפרוד .

- א. על מה גביר חנון ושר ביזפי
בגד בְּחֶשֶׁק אֵין בְּחוֹשֶׁקוֹ דָּפִי
- ב. הִלֵּךְ וּבְרַח מִמֶּסְפֵי מַהִיּוֹת
נֹזֵעַק שְׁפַת שְׁגִי אֲשֶׁר בָּהּ צוֹפִי .

מו

על הפרוד .

- א. דוֹד מְתַקוּ מְלִיּוֹ מְאֹד מִנְפֶת
וּבְמַחְזֶה פְּנֵי לְאִישִׁים מִזֶּפֶת
- ב. בְּמָה יְחִידָתִי לָךְ גִּבְסָפֶת
וּלְגוֹדֶךָ לְבִי בְּמִקְדַּר תִּפְתָּ .

מח

על הדוד כי זקן .

- א. יִלְדֵי זְמַן בְּפָנַי צָבִי הַנֶּסֶרִי
וְרֵאוּ עַל פְּנֵי בְּתֻבֵּי רֶסֶן
- ב. בְּתֵב שְׁעָרוֹ עַל לְחֵיוֹ מִשְׁנֵי צְדִי
דַעוּ בִי לֹא לְעוֹלָם חֶסֶן .

ממ

שיר לחתונה .

- א. יִזְנֶה עַל אֶפְסֵי קַיִם
מֵאַנָּה הִיא לְעֵינַיִם
- ב. הֵן יֵשׁ לְבָסֶף מִזְצֵא
וּכְיֻנְתִּי מִי וּמֵצֵא ?
- יִסָּה בְּעֵינֵי בְּתֻרְצָה
נְאֻנָּה כִּירוּשָׁלַיִם

- ג. וְלֹאֲנָהּ וְאֲנָהּ תִּפְגָּה
 לְשִׁבּוֹן בְּאַהֲלֵי־לֵיםָוִי וְתִגָּה
 בְּלִבִּי לְשִׁכְנָהּ מִחֲנֶה
 גְּדוֹל וְרֹחַב יָדַיִם
- ד. דִּי־דִיָּה לְבָבִי שָׁמוּ
 וַיַּעֲשׂוּ כִי וַיִּגְמֹוּ
 לְהַטִּיחֵם, אֲשֶׁר לֹא עָשׂוּ
 בֶן מִרְטָמִי מִצְרַיִם
- ה. הַיּוֹד אֶבֶן יִקְרָה הַבֶּן
 עַת הַתָּאֵדִים וְעַת הַתְּלַבֵּן
 וְתִמְחָה בְּחֻזֹת עַל-אֶבֶן
 אַחַת שְׂבָעָה עֵינָיִם א
- ו. הַיּוֹד לִי לְצוּף רֹאשׁ שָׁתֵן
 כִּי כָל-אִישׁ בְּהוֹן יִתְחַמֵּן
 וְאֲנִי לָהּ לְבָבִי אֶתֵן
 מִנְּהָ אַחַת אֶפְסִים
- ז. לִי תִי שׁוֹשֵׁן וְעֵינֵי קִטְפִים ב
 שְׂרֵי רֵמוֹן וְיָדַי אֶפְסִים
 אִם שְׁפֹתַיִךְ רִצְפִים
 מְלִקְחֵי בְּמִלְקָתַיִם ג
- ח. וְשָׁתִי מִחֲלָפוֹת בְּאוֹרֵב
 מִשְׁעַרְךָ זָאבִי עָרֵב ד

הערות רשד"ל

- (א) מראה פנים יפות צה וארום, וזה או זה מתנכר לפי התפעלויות הנפש בכל רגע ורגע, והמשורר ממשול זה לאבן יקרה שמראה משתנים (שילען).
 (ב) הלחיים הם כשושנים, ואני זן עיני בהם, וכאלו עיני קוטפות מאותם השושנים.
 (ג) אם שפתותיך כחלילי אש, הכי הוא כמלקחים לקבל נשקותיך.
 (ד) מחלפות ראשך הן כאורב, כי משעריך יוצאים בעין זאבי ערב, למחוץ ולברוף כל רואיך.

אור לחיך כם מתערב
 כְּאֹרֶךְ בִּקְרֵי בֵּין עַרְבִים
 מ. יַעֲלֶה חֹן וְכַתֵּם אֹפִיר
 בְּמֵאוֹרָה מֵאוֹר יוֹם תַּחֲפִיר
 וְלִבְנָה כְּלִבְנַת סִפִּיר
 וּבְעֵצִים הַשָּׁמַיִם
 י. חֶשֶׁךְ אֵין לִגְדֵי זָהָרָה
 לֹא יִכְבֶּה בְּלִילָה גְרָה
 וְעַל אֹרֶךְ יוֹם נוֹסֵף אֹרֶה
 וְיִהְיֶה לְשִׁבְעָתָיִם
 יא. זֶה דוֹד וְאֵין רַעֲנָה לְצִדּוֹ
 כְּאֵי הָיִי עֵזֶר כְּגִידּוֹ
 כִּי לֹא טוֹב הָיִיתוֹ לְבִדּוֹ
 וְטוֹבִים הַשָּׁנִים
 יב. קָרְבוּ לָהּ עֵתוֹת יוֹדִים
 וְכֹא מוֹעֵד לְהִיּוֹת אֶתְדִים
 כֵּן יִקְרַב מוֹעֵד מוֹעֵדִים
 לְמַחֲלַת הַמַּחְגָּזִים .

ג

לחתן בעלותו לספר תורה.

א. יִפְתַּח חֶתֶן בְּשׂוֹשָׁן
 וְיִהִי כְּמִלְךָ בְּגִדְדוֹ
 חוֹפֵף עֲלֵיהֶם וְהֵם שְׁשׂוּיִם
 כְּהַדְּסִים עוֹמְדִים סְבִיבָיו
 ב. הַיּוֹם כְּמִלְךָ בְּצֵאתוֹ
 אֹרֶךְ בְּלִבְנָה סְבִיבוֹהוּ
 כְּקָרַב יְדִידִים גְּעֻלָּסִים
 כְּחֶפֶת הַדָּר מִתְבַּסִּים
 וְכִצֵּל סַעֲפִי נִכְנָסִים
 וְהוּא עוֹמֵד בֵּין הַהַדְּסִים
 יֵצֵא חֶתֶן מִגְּתוֹ
 צְבָאוֹת כּוֹכְבֵי חֶבְרֹתוֹ

עומד נכח פני דתו	ולתת כבוד לאלהיו
ובמחוזו על-אל ישים	וישמה באהבת רעותו
באהבה ותתנשק עליו	ג. ויעלת החן מעירתי
צביה בקרב אהליו	הכי היא דמיתה ונמשלה
ודבש וחמאה בגחליו	בערוגת בשם בגנו
ומנפיה עשתה שביסוס א	מישקלה לבשה רקמות
לחבר ספר עם חמה	ד. ה בר יצא מני
בגדו כמו יונה חמה	ולעשות עור לעבדו
ניי יהיה שמה	ויצמדו ויהיו אהדים
ואת כל-אשר חמה עשים	לכונן נעם פעלתם
ובם ישראל ותברך	ה. ה דם לעד לא ישנה
כי כזב מהם חרה	וידע בעת חיה
כי גר משיחו אל ערך	ועמי יבשר בימיהם
ולא יאשמו כל-החוסים	לפדות גפש עבדיו

נא

נראה שהוא על כלה ששמה אסתר.

- א. מה-תעלה שמש ומה תופיע ?
- ב. תחפור פני שמש בזהר תארה וצבא זבול ממעשיו תפריע
- ג. לא בחרה לשכן רמיעי מעלה ותעשה מן-ההבס רמיע.

הערות רשד"ל

(א) שכלה הוא פאר לה ככנדי רקמות, ויפיה הוא לה כתכשיטי שביסוס.

נב

נראה שהוא כמו הקודם לכלה ששמה אסתר.

- א. מִן הַיָּדֵם עַל הַדָּפָה נִשְׁכָּה
רוח אֲהָבִים רָפְאָה תְּלִי אֲהָבָה
- ב. בִּינֹת עֲרוּגוֹת בְּשָׂמִים עֲבָרָה
וּפְנֵי צְבָאִים בְּמִנְחָה שְׁתָּרָה
וּלְאֵט עָלֵי לֵב שְׁגִיחָם דְּבָרָה
יַד הַיְרִידוֹת אֲלֵיהֶם בְּתָבָה
הַנֶּאֱהָבִים עֵת לְחִסְרָם קָרְבָה
- ג. הֵא לָךְ מִנֹּרָה בְּשֹׁמֵר גְּבֻקָּעָה
תִּמְנֵן לָךְ אֹזֶר וְהִיא רֵא נִגְרָעָה
אָבֹן בְּגֹן הָאֱלֹהִים נִטְעָה
אָבֹן יִקְרָה וּמִיָּקֵר חֲצִבָה
מִמִּקְוֵי נְדִיבִים מַעֲוִי יִקְרֵ שְׂאֵבָה
- ד. עֹרָה חֲתָנִי וְגִל לְבָרָה
יוֹנֵת רְחוּקִים רָאָה בְּמִסְבָּרָה
דוֹאָה א) לְגִדְדָה בְּשִׁיר תְּהַגֶּה בָרָה
שָׁגַל אֲשֶׁר עַל יְמִינָהּ נִצְבָה
לָהּ שֵׁי מְשִׁיבִים רְכְּלֵי שְׂבָא וּסְבָא
- ה. לְבָב וְעֵזֶן בְּנִפְיָה נִקְשְׁרוּ

הערות רשד"ל

א) מלשון כאשר יראה הנשר ,

וַיַּחֲזוּ תַאֲרָה וַיֹּאשְׁרוּ א

גַּם בַּחֲזוֹתָם גִּתְּהָ אָמְרוּ

עַיִשׁ מְקוֹמָהּ בְּמִרוֹם עֲזוּבָה

וַיִּבְרִית (ב... ב) אֶהְיֶה הַדָּם וַיִּשְׁבֶּה

נג

עוֹד לַחֲתוּנָה.

א. מְרוֹנֵת הַדָּסִים וְעַרְשׁ בְּשָׂמִים

לְתַאֲמֵי צְבִיָּה בְּכֹוֹל תַּאֲוִמִּים

ב. לְגַצֵּר גְּדִיבִים וְחִטָּר גְּצִיבִים

לְכָל לֵב אֶהְיֶים בְּכָל פֶּה גְעִימִים

ג. חֲתֵלֶת רְקֻמוֹת וְגִבִּישׁ וְרֵאמוֹת

וּמְבַחַר עֲלֻמוֹת לְמַבְחַר עֲלָמִים

ד. וְגַם הַנְּזָמִים עֲלֵיהֶם קָסְמִים

לְבִלְמִי הַיּוֹתָם לְבִלְתוֹ שְׁלָמִים :

נד

גַּם הוּא לַחֲתוּנָה.

בְּן פֶּרֶת יִפֶּה עֵינִי בְּן פֶּרֶת עָלַי עֵינִי

א. עֲפָרָה שְׂכָנָה קְרִיבִים לְדוֹדָהּ יִשְׁרֵי אֶתְקִים

בֵּא גְדִיב לְבַת גְּדִיבִים כִּי טוֹב אֶתְ וְכִי טוֹבִים

דוֹדֶיהָ טַיִן

הַעֲרוֹת רִשְׁד"ל

א) כן ראוה בנות ויאשרוה. כאן חסרה תבה אחת, אולי גְּצִיבִים, או פְּרוּבִים, ואולי רְגָבִים, ותהיה

הכוונה: עיש עובה מקומה במרום ויררה לשכון בבתי חומר וישבה באהלי הדם, כלומר בבית הרסה הוא אסתר.

ב) מלשון שלמים הם אחנו, הנזמים אינם בשלום רק לחתן, ואם יקרב איש זר לנשק אותה, ויוקוהו, כאלו יש עליהם קסמים וכשופים, כן נ"ל.

- ב. מה־נַעֲמוּ שְׁנֵי נְטִיעִים בָּאִים מִמְקוֹר שׁוֹעִים
תְּכַרְתֶּם לְשַׁעֲשׁוּעִים לְחֻבְרִים וּמְרַעִים
ג. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל עִם אֲבוֹתָם עַל מִקְדָּשׁ וְאַפְרָיִם
יּוֹם יָשָׁב בְּצַל עֲלִיּוֹן וּבְשׁוֹב יְיָ צִיּוֹן
ד. מִלְכּוֹ לְפָנָיו יַעֲבֹר אֲסִיר לְהַעֲלוֹת מִבּוֹר
וּמִמֶּת עָלוּ יִשְׁבֵּר וְיִקְרַע גְּאֻלוֹ בְּגִבּוֹר
מִתְרוֹגֵן מִיּוֹן.

נה

כמו כן לחתונה.

ל'תנועות

מה־יִפִּית יִפֶּת תְּעִיּוֹן וְשִׁכְרֹת וְלֹא מִיּוֹן א.

- א. הִיפָּה אָנָּה תּוֹלִי ? וְלֹאט עָלֶי לְכַבּוֹת מִשְׁלִי ב
ב. גַּא תִּרְאֵי אֶת־מִרְאֶיךָ בְּלִי ג
ג. הֵן לִבְנֵת סָפִיר לְתוֹךְ וּמִתְאַרְךָ עֲדִית עֲדִיךָ ד
אֵיךְ לֹא יֵאוּ לְהַבִּישׁוּפֶיךָ תְּעִיּוֹן וְשִׁכְרֹת עֲדִית עֲדִיךָ ד

הערות רשד"ל

- (א) מראה פניה צה וארום, ונראית כשכורה.
(ב) עשוי מלוכה על הלבבות כנחת, ולא כמושל עריון ואכזרי.
(ג) תמנעי, והוא חזור למראיך ופניך הנזכרים אח"כ, כלומר הִתְמַנְעִי מֵרְאוֹךְ וּמִתְרוֹךְ פניך מן הרואים, לענש מה שחפאו מקדם בראית העיני?
(ד) אינך צריכה לעדוים, כי תארך הוא עדיך.

- ד. דודי אשר ועור לתבים לכה נתעלסה קאָהבים
 מנין תפים א) פי טובים דודיה מני יין
 ה. שתי דודים ושכרו רעים בבית גדיב מטע שועים
 ובשמחת בן-שעשועים השקו הנזירים יין.

נו

לנשואי ר' יוסף הלוי בן מיגש.

- א. נבַעֲרָה שָׁמַשׁ לְסֵהר בַּל־יָקָר אֵין דִּי לְמִנְהַר
 נפלאו בפאר ויהר אות ועדות ביהוסף
 ב. הוד תהלת תולדותיו ויתרון עז מעלותיו
 פיתרון אַבְרָהָם מִכְּנִי יַעֲקֹב וְיוֹסֵף
 ג. מִכְּנִזַּת מִלְּךָ פְּנִימֹת לָךְ תִּבְאִינָה רְקִמֹת
 יִקְרוּ מִפֹּה וְרֵאמֹת נחלי זקב וְכֶסֶף
 ד. סִמְכוּ בְּדַמִּי עֲנָבִים רַב לְחֹלֶת הָאֲהָבִים
 תִּדְשֹׁ שָׂרִים עֲנָבִים שִׁיר, וְכֹה תֹאמְרוּ לְיוֹסֵף ב):

ה. הֲרֵא עֲרָה בֵּין שְׁנֵי הָאֲזָרִים שְׁלֵי־שֵׁי
 רְבִגָּה אֶסְפִּי לְפָנָיו אֲרַךְ וּבֹשִׁי

הערות רשד"ל

- א) רמז לנשיקות, ובאמרו אחר זה כי טובים דודיך נראה שנתכוון לדעת הגאון שהביא
 הראב"ע בתחלת שיר השירים, שנקרא דודים הריר שחתת הלשון.
 ב) יוסף הראשון הוא בנו לכנסת ישראל, יוסף השני הוא בנה של רחל, והשלישי
 שם התן.
 ג) בתחלה ענמה נפשו בקרבי, כראותי העקר חסר מן השיר הקודם, כי איך יתכן/

- ו. ראו השמש אשר לא ימש מאורו
אשר לא ישבות ביום וליל תדרו
ביום יופיע וישקיף מעל לגרו
זמן יקרא לו: בך מעטה אור לבושי
בך לא אשאל עלות אור סהרי ושמישי
ביוסף שבה צפירת כבוד לעדנה
מנת חלקו היא והוא גם הוא לה למנה
לונה תאמר א ותגאה בו על בנה
יקאו עליו בני בית מחלי ומושי
אני ראש כלם והוא לנית חן לראשי
לכנה מחמוד ושמש לבא בסדרך
באילת חן אלהים אנה לךך
לשונה תחליק ב באמרי שפר לצנרך:
אני השמש לבושי שני ומשי
ולי עוד יתרון בשמי יערי ודכשי
ז. ירדו! צמחו בגנת עדגי עדנים
שני שרים גתונים הם לך גתונים
והיום למנה לךך הגה נכונים

הערות רשד"ל

שיהיה סימונו ובה תאמרו ליוסף? ושמתחי אח"כ כמוצא שלל רב כאשר מצאתי בהוספת הדעת כי סימן צ"פ אשר לא נרשם עליו רק, ואמר עוד" (וקאל איצא), והוא עומד גפרד ורחוק מהקודם, הוא הוא השיר העקרי, אשר הקודם רק בהקדמה אליו, כי הנה מתוכו נראה בבירור שנעשה לתת לו שמו יוסף.
(א) לווה אומרת: ביוסף שבה וכו', ובו היא מתפארת ומתנאה על הבהונה.
(ב) לשונה תחליק על הכלה נאמר, והיא האומרת אני השמש וכו' עד להשוא.

- וְאִם תִּרְאֶה תוֹךְ עֲרוּגַת לְחַיֵּי נְחֹשִׁי (א)
 גִּשְׁתָּה אֶל-תִּירָא הֲלֵא שְׁמַתּוֹ לְךָ לְחֵשִׁיא (ב)
 1. תִּנְהָה בֶּן יִקְוֶה תִּנְהָה אֵזֶן אֶל אֲמָרִים
 אֲשֶׁר תִּהְיֶה-בָּם צְבֹת תֵּן מִתְדָרִים
 בְּךָ תִּתְרַוְּגֵן כִּי־זֶנָה מִבֵּין אֲמִירִים
 "לְמַמִּי אוֹתִיל צְבִי אֶפְדֶּהוּ בְּנַפְשִׁי : ?
 וְכַמִּי אֲרָאָה שְׁמֹאלוֹ פִּתַּת לְרֵאשִׁי ?"

נו

ר"י הלוי על כלת איש אשר שמו יהודה,

וכמדומה הוא המשורר בעצמו.

- א. רְאוּ חֲפָה רְאוּ עֶרְשׂ כְּבוֹדָה
 לְאֵילַת אֲהָבִים הִיא עֲתִידָה
 ב. כְּבוֹד מַלְכַת שְׂבָא שְׁלַחָה לְמִנְחָה
 וְהִיא תְּבוֹא לְנַסּוֹתְכֶם כְּחִידָה
 ג. וְתֹאמַר: מִי צְבִי יְגוֹר בְּבֵית גּוֹר
 וְלֹא יְגוֹר וְלֹא עָלְיוֹ תִרְדָּה ?
 ד. עָנּוּ אוֹתָהּ: הֲלֵא אֶת הַצְּבִיָּה
 אֲשֶׁר הוֹבֵאת לְגוֹר אַרְיָה יְהוּדָה .

הערות רשד"ל

- (א) תלתל שער הדומה לנחש.
 (ב) מענין הנחש השיאני, וכאן הכוונה להבעיר אש תשוקתך.
 (ג) צבי אשר מרוב אהבתי אותו אתן נפשי מדיון נפשו.

נח

קינה על מות ר' יצחק אלפאסי, תתס"ג.

א. הרים ביום סיני לך געשו

פי מלאכי האל בך פגשו

ב. ויקתבו תורה בלוחות לך

ויצבי כתריה לך חבשו

ג. לא עצרו כח נבונים לעמוד

לולי תבונות ממה דרשו.

נט

על מות אבו-הרון משה אבן עזרא.

א. עלי בזאת תבקינה שאננות ותדימנה

ומספר מר תשאנה ותקבענה בתנות

ב. עלי בזאת התונה אין לדמעות פונה

ובכל גפש דאנה ובכל לב מוגנות

ג. על אגדת אדר יקר געקר וכל לב עקר

וקל עון גקר ויחשיך אישונות

ד. ענו בעלי ידיותיו ומליצותיו ותידותיו

ותבתו את אודותיו על ספר הקינות

ה. גביר אוקח אשר פגר שכן במעצר ומסגר

ומסתת בעים אוגר האנחות והיגונות

ו. על כל ראש קתחה ובכל תוצות צוקה

והגמה תהי אנחה ועינים מעונות

ז. והוי אדון והוי תודו ספרו על מפקדו

ולמנות על מרודו התחפרו לענות

ח.	עֲטַרְתָּ גְאוֹת סָפֵרד וַיִּשְׁאֲרֵם מִסָּפֵרד	אִיךָ מִרְאֲשׁוֹתַי יָרֵד מִמְּנִים וּמִמְּנֹת
ט.	בַּת אֲחִים אֲרַבְּעָה רוּם אִיךָ גִּסְעָה	כְּמוֹ בִימָה נִקְבָּעָה וְנִגְעָה בְּאַרְבַּע פְּנוֹת
י.	וְהִשְׁלִיכֶם אֶל אֶרֶץ יִפְרָץ בָּהֶם פְּרִץ	אֲחֵרֶת בְּיוֹם חֲרִץ אֲשֶׁר אֵין לְגִדוֹר וְלִבְנוֹת
יא.	הֲרַם מִכְּנֵה עֵירִם וְנָטַשׁ אֶת אֲדִירֶם	וְלַעֲרִים הַעֲבִירֶם בְּבֵית גְּרוֹת לַעֲנוֹת
יב.	אֲסֻרוּהוּ בַּמַּחְבּוּאִים צוּעַק מִתַּחְלוּאִים	כְּשׁוֹכֵן בֵּית כְּלָאִים וּמִמְּכּוֹת גְּאָמְנוֹת
יג.	אִיָּה אֲשָׁבּוֹל כְּפָר וְנִתַּן אֲמָרֵי שִׁפְרָה	אִיָּה חֶקֶם וְסוֹפֵר וְשִׁיחֻתָּיו בְּנִגְנוֹת
יד.	פָּאֵר זִמְנִים וַיִּשְׁיִשִׁים עִם יְיָ וְעִם אֲנָשִׁים	מִתַּעֲרֵב בְּקִדּוּשִׁים גְּאָמֵן שׁוֹמֵר אָמוֹנוֹת
טו.	נָעִים זְמֵרוֹת יִשְׂרָאֵל וּמִתְחִיֵּק בְּתוֹרַת הָאֵל	וְהוֹד הָאֲרָצוֹת הָאֵל וּמִתְחַמֵּד הַתְּבוֹנוֹת
טז.	סְתוּקֵיוֹ מִי יִבְאֵר אֲחֵרָיו בְּמִי יִתְפָּאֵר	וְדוֹר עָרוֹם יִשְׁאֵר בְּגוֹיִם וּבְלִשׁוֹנוֹת
יז.	גִּבּוֹר הָעַם וּבְחִירוֹ סַתֵּם אֵל אֶת אֲזוֹר	אָכֵן בַּעֲזֵן דּוֹר וְהִשְׁכִּיחַ עֲלוֹ עֲנֹת
יח.	מִשָּׁה מִשָּׁה אָחִי! וְגֵרִי וְגֵנֵה נִרְחִי	מֵאֲזֵר סִהְרֵי וּמִנִּרְחִי מִשְׁנִים בְּדַמּוֹנוֹת
יט.	כָּאֲבִי נוֹסֵף בְּיוֹסֵף אֶלְלִי כִי אֲאֵסֵף	לְדַמּוֹתוֹ אֲכַסֵּף וְלֹא אֲבִישׁ לְתַמּוֹנוֹת
כ.	בְּתִשְׁנֹקְתֶם גְּאָסֵף בְּיוֹם אֲשֶׁר נִגְדַע וְסֵף	וּבְנִגְשׁ כְּרָה סֵף אֵל תְּבַאֲנֵה רְנָנוֹת

- כא. יודע יגזימתי וְהַמְקַצֵּר אֶת שְׁנוֹתַי
 יכפר גם עזימתי הַגְּלוּיֹת וְתַצְפוּנֹת
 כב. וינחם את אבלי ויפְרוֹשׁ כְּנָפוֹ עָלָיו
 ויפְקֶה בְּרַחֲמִים אֵלָיו וְאַחֲזִימֵי הַפְּחוּנֹת
 כג. וימן את מְתֻלְכָיו בֵּין פְּרוּדָיו וּמְלֻאָכָיו
 כָּצֵל שְׂדֵי מַעֲרָכָיו וּבְמִנוּחֹת שְׁאֲנָנֹת .

ס

על מצבת רבינו אברהם א' מר"י הלוי .

- א. הִידְעוּ הַדְּמְעוֹת מִי שֶׁפָּקֶם ?
 וְיִדְעוּ הַלְּבָבוֹת מִי הַפָּקֶם ?
 ב. הַפָּקֶם הוּא מְאוֹרָם הַזֶּה רְגָבִים
 וְלֹא יִדְעוּ רְגָבִים מִהֶבְתָּוֶם
 ג. בְּתוֹכָם שֶׁר וְגִדּוֹל תָּם וְיִשָּׁר
 יֵרֵא הָאֵל וְאִישׁ גְּבוּן וְחָקֶם .

הערות קאמפף

(א) אולי הוא ר' אברהם בן מאיר אשר לו יחד הרמב"ע את ספר התרשיש ,

מחלקה ד.

מכתבים.

א

תשובה אל החבר ר' אהרן עם שיר יפי קול המובא
במחלקה א' סימן כ"ו.

תובל האגרת, בשלום ועתרת, אל מחמד עינינו,
ונעם אזנינו, ומתק לשוננו, צרור מורנו,
מלקושנו ויורנו, חפצנו, כבוד ארצנו, מר' ור'
אהרן החבר המעולה, הדיין המופלא, בן כב'
גד' קד' צפירת תפארת השר הגדול, המעוז
המגדול, החכם המופלא, הרופא המעולה,
מר' ור' ישועה תנצב"ה, מאת המתהלל בתהלתו,
והמתגדל בגדולתו, הקורא בשמו, השואל לשלומו,
השואף אל מקומו, יהודה הלוי ביר' שמואל ג"ע.

על משכבי בלילות בקשתי את שאהבה נפשי וגו',
דברתי אני עם לבי לאמר, אלך לי אל הר המור, ועוד אני
מדבר, טרם אכלה לדבר, והאלהים אנה לידי מכתב שלוח,
על כנפי רוח, בהרסי שלומים רקוח, מאוצרות רובלים לקוח,

בשמן משחת קדש משוח, ריחו כריח התפוח, אל אשר יהיה
 שמה הרוח, מור עובר העביר ואזכרת לבונה הזכיר, ואת
 אחיו לא הכיר, לא יסלה בכתם אופיר, בשהם יקר וספיר,
 טוריו ממולאים בתרשיש, מסולאים בראמות וגביש, תפארת
 העכסים, והשביסים, והוד השהרוניס, תורו משלים, חרוזו
 מהללים, אל מי השכל פתוח שרשם, אשר יצאו משם, מעינים
 מנוולי שחק שאובים, ועינים ממאורי אור גנובים, ומן הצבא
 ומן הכוכבים, טוריו מן השחר קצובים, ורקועיו מן הרקיע
 חצובים, והמה בכתובים, מערכי לכו רקמוהו, ורעיוניו קיימוהו,
 ומועצותיו קבצוהו, וזממיו שבצוהו, ומחשביו ארגוהו, ואצבעותיו
 כתבוהו, את אשר כבר עשוהו. נטה לו תחלה, אהל גדלה,
 חצרותיו בתהלה, עשה לו אפריון תבונה, והציב לו שפיר
 אמונה, ואין קצה לתכונה. מעיניו מתגברים, ועיניו
 מתחברים, הם המדברים, ומן המקדש המר יוצאים מקדש
 מעט לכל אמוני, כי שכן עליו כבוד ה', הוא כב' גד'
 קד' יקרת הדרת צפירת תפארת מר' ור' אהרן החבר המעולה,
 הריון המופלא, השר, הטפסר, אבי המוסר, תפארת
 החברים, ראש המדברים. אורה לתורה, ונהורא לסכרא,
 ועמוד לתלמוד, ומסעד למורא, שרש החכמה, והרש המזמה.
 אשכול הכפר, הנותן אמרי שפר, נטע נעמנים, ערוגת שושנים.
 גפן אדרת, עטרת תפארת, ארזים הגבוהים, בעדן גן אלהים,
 לנועם פריו תאבתי, בצלח חמדתי וישבתי, בן החמודות, ומשכן
 התעודות, ולי במלך עשר ידות. הגה כה מבטי, ועיר מקלטי,
 ואני אתנהלה לאטי, אליו מפלטי, לישר מעבטי, להוציא לאור

1-

V

V

V

לגמרא

משפטי. כי איך יתגדל על מניפו המשור? ומעללי הולכים
 וחסור. אברו רעיוני, ולא מצאו חזון מה', ילדי מזמותי לא
 מצאתים, כי נחמתי כי עשיתים, כי הלכו עמי בקרי, ויהיו
 כבית המרי. העזו פניהם, וַיַּעֲצְמוּ עיניהם, ואטמו אזניהם,
 ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם. פרשתי רשתי, ודרכתי
 קשתי, ואין איש אתי, למשוך אותם אל רצוני, להביאם ככפל
 רסני. ואקרא בשמך אליהם, לתת לך רוכבים עליהם, והנה רץ
 לקראת רץ, כי כבר החזון נפרץ, ומו לא ינבא? וְאָסוּר הַיּוֹם
 לדרוש שלומך/ולשחר מקומך, ואודיע לאדוני, את יגוני, כי
 עזבתיהו, אחרי אהבתיהו, וכאשר זכרתיהו, בקשתיהו ולא
 מצאתיהו, נהפכו לי הימים אימים, והלילות ליליות, והעֲתוֹת
 מִבְּעֲתוֹת, והשָׁדִים תכפוני, והשעירים אפפוני, וכדור צנפוני,
 ובכור צרפוני, ועוד מעט ושרפוני, אחרי אשר הדפוני, ודרפוני,
 וכשחל טרפוני, וכנחל גרפוני. לולי כתבך שעשועי, גנת נטעי,
 ופרדס זרעי, המה אחי ורעי, וקרובי ומיודעי, ממתקי גביעי,
 ומנעמי יצועי, אקראם לרגעי, ויפוזו זרועי, ששים גבורים סביב
 למטתי, מִכְּפֵי אִשִּׁי, ומשיבי נפשי, וכמעט התנחמתי, ונהמתי,
 ונאמתי, מה לי לדרך מצרים לשתות מוי שחור? ולבי עצור
 ועוזב לאחור, ואולם התאפקתי, ונדוד הרחקתי, עד אשר דבקתי,
 אחרי אשר השקתי, ואבא מצרים, ויראו העינים, כפלי כפלים,
 מאשר שמעו האזנים, אצל כבוד שר השרים ונגיד הנגידים,
 מְעִין הנגידות, ומשכן הידידות, כל יקר ראתה עיני. ראיתי איש
 חמודות, במראה ולא בחידות, נאמן עם קדושים, וטוב עם
 אנשים, אוסף גדולה ותורה, וזוכה לשתי שלחנות, אבל הוא

בענותנותו יסיר התמיד, להעמיד העתיד, ויפור את מטמוניו, ברצון אדניו, ויבלה את ימיו, בדרוש טוב לעמו, מראהו כמראות פני אלהים, ועצתו כאשר ישאל איש בדבר אלהים. מלאכיו הפגיעוני, ומנעמיו השביעוני, וגנזכיו הגיעוני, ומרעיו (אולי: ומִדְעָיו) הודיעוני, ידי כבדים מלספור, ושבחי יגעים מלספר, אם מצאתי חן בעיניך, השאילני לשונך, ונגידי ענייך, והעניקני מפנייך, והטרתי ענייך, יצא דבר שבח מלפניך, לגמול מקצת טובותיו, ומעט מנדיבותיו, יציץ נזרו, ויהיה שדי בעזרו, ומעלתך אצלו יתרה, ונפשך בעיניו יקרה, ומעלה בקדש ולא מוריד, ודבר הנרגן באזניו לא מעלה ולא מוריד, ולא יבאיש ריח, ולא ירעיש בוטח, ואוהב לא יפריד, ושוכב לא יחריד, ורבצת ואין מחריד, וחלו פניך רכים. ומי לא ידע במעלתך? והוא המצרף לכסף והכור לזהב, וזהב כֶּלֶךְ, ומום אין בכך, ומי מן הוקנים אשר כגילך, ומשילך, או יערוך אליך? להם שֵׁם הדיון, ולך הענין, והם הבורות ואתה המעין, לא כל נזול מים, ולא כל אהל שמים, ולא מכל הָרוֹן יִלֵּד אהרן, ולא מכל אורן, יַעֲשֶׂה תורן. יאתה לו המלוכה, ויאתה לך להיות משנהו, ושר צבא מחנהו, ואין מחנכים מזבח הזהב אלא בקטרת הסמים. תתהלל במִשְׁתָּתו, ויתהלל בשירתך, (אולי: בשירותך). האל יצמיד מִשְׁרָתְכֶם, ויתמיד חכמתכם, ונשוב כמעט לשעשועי יון, ותעתועי עין, לקנות אהבה ולב אין, כי זכור אני ואתה השירים, המחוברים, בימי הנעורים, מה יפו, לולי אשר עפו, ושאלת היתכן, להעשורת כמו כן, והלב נעור מן הנערות. וקָך מן השחרות, יביט סביבו, ולא יִגָּה שביבו, ולא זול רביבו. ויהי

היום ואוהביך שותים, ואש אהביך חותים, השכירוני, והזכירוני, עד התעוררתי, ושוררתי, ודברתי נגידות, וחברתי ידירות, ונסמכתי על איש חמודות, ואתה בחסדך תקח מנחתו, ותרקח משחתו, ותסלח קִשְׁחָתוּ.

ב

ממכתב לר' דוד בן יוסף מנרבונא לתשובה על
שאלות חכמה ששאל בחור חכם ממכיריו מר'
יהודה הלוי (ראה למטה מכתב ד').

אדוני בושתי ונכלמתי ודוממתי ונאלמתי על כי התעלמתי להשיב על המשוגרת מאת הבחור הנעים החכם והנבון נר הבינה אשר מנרבונא קרית חנה דויד יעזרה אלהים כי לא נתכונה לי שעת פנאי להשיבו דבר אל מכתבו וכל שכן לעשות את בקשתו בשכבר נתכנו עלילות ודברו עלי גדולות ונכבדות מדובר בי שבת לאל ורבו המכזבים במהללי ורבו המאמינים לכל דבר ויבקשו ממני חכמת כלכל ודרדע ואני בער ולא אדע. ובכן אני מתעסק אפילו בשעה שאינה (לא) מן היום ולא מן הלילה בהכלי רפואות והוא לא יוכל לרפוא להם והעיר גדולה ויושביה ענקים והם אדונים קשים ובמה יתרצה עבד אל אדוניו כי אם בכלותו ימותיו בחפציהם ובבלות שנותיו ברפאות מדויהם ורפאנו את ככל ולא נרפתה ובקשתי מאלהי ושאלתי מלפניו להטיב סבות

וכהנה עמו רבות למתהר פדות ולקרוא דרור מעבדות ולתור לי
 מנוחה ולהגלותי אל מקום המים החיים היוצאים ממעינותיך
 ומעינות החכמים אשר כגילך כו מן המקדש המה יוצאים. ועתה
 תיקר נא נפשו בעינוך ואל אהיה בעיני הכחור הוה כאשם וכפר
 פניו בעדי ואיש חכם יכפרנה וְדַבֵּר טוב עלי' וה' ידבר טוב עליו
 ויענה את שלומו ויבואהו שלום אל מקומו.

אל ר' דויד נרבוני הנ"ל.

חזות קשרה הוגד לי וגו' השומע ישמע והחדל יחדל וגו',
 שמעתי ונאנחתי, לא שקטתי ולא נחתי, ונפשי הומיה, קודרת
 ובוכיה, סוערת כאניה, כי החכמה, יושבת שוממה, והמומה,
 כרחל נאלמה, ומלכי התורה נמהרו, ושק חגרו, ולארץ סחרו,
 וכח לא עצרו, למען הימים, אשר קמו בקמים, ופרשו חרמים,
 ולכדו תמימים, ורחקו נעימים, וקרבו זעמים, והשפילו רמים,
 והקדירו מרומים, וזמן שלח יד ופֶלַח כְּבֹד, והשח כרוב ממשח,
 והגיע לעבים, ויפֶל ארצרה מן הצבא ומן הכוכבים, ובא עד
 הצבי, ויִשָּׁף ממני שבי, באה שמועה, וארץ התרועעה, ועין
 דָּמעה, ונפשי יָרעה, וממרורים שָׁבעה, וראש פָּרעה, ומִדָּה
 קרעה, ומספד קבעה, להילל נפל, ומאור אפל, וגבוה שפל,
 והמלך התאבל כי תָּרב ספו, ודעך רשפו, וחשכו כוכבי נשפו,

היום ההוא יקהו אפל, וישכון עליו ערפל, ותשכון עליו עננה, ואל יחד בימי שנה, נדיביו (עמו) אל תאיצו לנחמו, כי מכל עבריו, באו מגוריו, ובכל אשר יצא, מנוחה לא מצא, ואין מתום בלבבו, ואין מכאוב כמכאובו, אבלות בגלות, ותאניה בארץ נכריה, ויסורין חזקים, באיים רחוקים, הורד ממצבתו, ונפרד ממחברתו, ושוּדד מארץ מולדתו, ונמשכה תוחלתו, ונהפכה מחשבתו, ונעקשו דרכיו, ונוקשו מהלכיו, ומעשיו הפריע, ובגוים לא הרגיע. זאת ועוד אחרת, היא החודרת, המרה והנמהרת, כי מסביביו, קמו מחריביו, ובתוך קרביו, ארבו מארביו, ומבית מבטחיו, יצאו מדיחיו, שועלים קטנים, לצלע נכונים, עוללו כרמו, ועוררו זעמו, וגרמו עָצְמו, ומצצו דמו, ומָרְרו נעימו, ה' נתן וה' לקח, יהי שם ה' מְבֹרָךְ.

אבי אבי רבב ישראל, שר וגדול בישראל, עליך עיני ישראל, לדעת מה יעשה ישראל, אם קטון אתה בעיניך, גדול אתה בעיניך, ובצור איתן מחניך, ובמרום עז משכנך, רבים אשר יסרת, ועצומים אשר הוכחת, וידיים רפות חזקת, וברכים כושלות אַמְצַת, ועתה מדוע נחשלת, ומה לך כי נבִּהַלְתָּ, הֶלֶב אריה ימס, אם נפש כפיר תִּרְפָּה, או הר תלול יפול, וצור חזק יבול. הפין עברות אפך, והסר זעמך וקצפך, וְגַעַר בימים ויתחטאו, והריע על הרעות וְיִדְבְּאוּ, צדקתך תפיצם, וככלי יוצר תנפצם, איך תתרפה ביום צרה, ותשכים ותעריב בנפש מרה, רב לך כתר התורה, ודי לך עטרת יחס ומורא, ומחנות קָעֵדָן מוכנות, ונעימות נצח צפונות, ומעט הם אשר זכו לשני שלחנות, ועדיין אין להתרעם על הימים, ולא טוב להתיאש מן הרחמים. הגה

חכם אתה מדינאל, ואין כמוך בישראל, מְשֻׁמִים החכימוך, וכל
 סתום לא עממוך, חוקות עולם תדע, ודרכי ימים תבין, תכיר
 מעבדיהם, ותחקור מצפוניהם, ותבין מחכמתך כי כוכבי השמים
 וכסיליהם, וגבוהים עליהם, כלם בשם נקראו, ולצביון נבראו,
 ברואים לעשות רצון קוניהם, וְאֵנָה ותקוה אין להם, ומאומה אין
 בידיהם, לפי תומם ירשיעו ויצליחו, וכל (צ"ל ואל) חפץ
 אנוש לא ישגיתו, וגלגל חוזר בשמים, מרֻצֵץ כְּאֶבְנִים, מועף
 ביעף, נחפז ונדהף, הולך נכוחו, לעשות רצון שולחו, כי ה'
 אלהים שלחתי ורוחו, להוריד ולהעלות, להתסיר ולמלא, ו
 להסתיר ולגלות, לרפאות ולחלות, להחל ולכלות, והכל
 בכתב מיד ה', למלא את דבר ה', ורוי הימים, סתומים
 והתומים, מבוסים ועלומים, כקשר אשר לא הותר, וכחלום
 אשר לא נפתר, וימי אנוש אהדים, עולים ויורדים, וכחלום
 נודדים, ימיו מגויים, וחיו תלויים, ומאוייו עתים נפקדים
 ועתים מצויים, שוכנים ונוסעים. דוחקים ונוגעים, מתכנסים
 ומשתרעים, ימי הטובה יעבורו, וימי הרעה לא יעמודו, זה
 נכנס וזה יוצא, זה עושה וזה מְעֵשֶׂה א, זה נושא וזה מְנִישָׂא,
 אין להתהלל ביום מחר, ואין להתעצב לצרת מחר, כי לא
 נדע מה ילד יום, פליאה דעת.

מכאן ואילך חסר בכ"י.

עוד אגרת אל ר' דויד נרבוני.

מכנף הארץ ומירות שמעתי משירי דויד נעים ומירות
 ישראל, אחרי אשר הוגד לי דויד בניות, וכי הלך בציות,
 ועיני בכל זאת צופיות, אקרא בראש הומיות, צאינה בנות
 גליות, ללקוט מרגליות, לכל יד צמיד, ולכל צואר רביד,
 זה שלל דויד, והוא פקיד נגיד בבית האלהים אלוף ביהודה,
 ומאלף התעודה, רוח קדושים עליו שפוכה, ואהבת אנשים
 אליו משוכה, ועוד לו אך המלוכה, אות האותיות א, ומפת
 הקדמוניות, נשוא פנים ושר חמשים, תחכמוני ראש השלישים,
 הנבזה בעיניו, היקר בעיני אדוניו, המתנדב במעלותיו, ונותן
 לזרים תהלותיו, יהי רצון לחדש כקדם ימיו, וישוב לימי
 עלומיו, ולנהגו עלמות, ולהשיבו לקדמות, ממני יהודה המודה
 לחסדיו, והצעיר בעבדיו. קראני כתב ידו, וכל טוב אדוני
 בידו, והתנערת, ופי למלקוש פערתי, ואני שמעתי ולא אבין,
 כי דברותיו נפלאות, ומחשבותיו נוראות, עצות מעמיקים,
 וסודות ממתיקים, והדברים עתיקים, ולא אתנו יודע אף אין
 שומע, גאון הירדן חלף ביהודה וּגְבַר, ושטף ועבר, גִּרְפְּנִי
 קישון, אפפני פישון, וַיִּבְנֵי בלשון, וחרב אין ביד דויד. וַיִּמְן
 הספר על אשר לא ידע ספר, ונקראת האגרת, ועל און

סוגרת ומסוגרת, ואולם היתה בעיני כמוצאת שלום, גשם
 נדבות מנופפת, ועל להבח לבכות מרחפת, צופיה ונשקפת,
 כעלמה תופפת ב), בשם קוטפת, ונופת נוטפת, פעם מעופפת,
 ופעם מתנפפת, ואופיר מתעטפת, וספיר מתעלפת, אשר
 ירקח כמהו, בוטח על תהו, ולא יוכל עשוהו, ואשיבה ידי
 כבוצר על סלסלות, נוצר עליו עוללות, והנה לא נשאר מן
 הנחל הזורד, אפילו דלף טורד, נוזלי מימיו עמדו, ופני
 תחומיו התלכדו, מעינותיו נסתמו, ומזלותיו נעתמו, ומה
 לתבן את הבר, איך יתערב ערבו עם אבי כל בני עבר,
 לשון הקדש תשיקה, ורוח ה' תניחך, חי נפשך אדוני אם לא
 כמעט קרעתי לבושי, וקראתי לנפשי, אוי לי כי נדמיתי כי
 איש טמא שפתים אנכי, ואתה תבקש טהור מטמא ויקר מזולל,
 ואם אתה רביתה תורה ותהיה אצלה אמון וכל רו לא אגס
 לך כי תורתך יוצאת לקראתך, התשאל אותיות, מלשון נברות,
 ולא דעתך כי לא כמצריות העבריות, כי הגה חיות, בטרם
 חיל ילדו, ועת משבר לא עמדו, כתר לי ועיר עד אערון
 לפניך חרוזים רקים, צנומים ודקים, במ עור ופסח שנואי נפש
 דויד, צויתי עליהם, ואדבר אליהם, דברו אל דויד בלאט,
 והוא בחסדו ומחול על אשר הקדמתני, ומה אשלם על אשר
 גמלתני, הנה כחסדך בי יגעת, ואותי הודעת, כי מיום נסעת,
 שם טוב זרעת, וזכר טוב נטעת. עמודים קבעת, וקרשים
 הרקעת, ואדנים הטבעת, ויתדות תקעת, וכרובים קלעת,

(ב) אולי צ"ל טוטפת.

ואת נפשך הודעת, והגדת והשמעת, ויהודה לעולם יושב בתוך האהל אשר נטה לו דויד, ואולם יש לי להתרעם עליך כי חובשת פני לפני שומעי מחלליך, כי באו להשמעות אזנים, ולא מצאו מים:), וכמעט עמדתי מהשיבך, ונמנעתי מענות מכתבך, לולי יראתי דברי דויד האחרונים. פן ישכחו את הראשונים, פן יפגעו בי ממלאכיו שרפים, בידיהם רצפים, ויקדמוני מגודודיו אנשים מרי נפש, והכרתי והפלתי והגבורים אשר לדויד לא היו עמו, והנה תקפוני צעיריו. ואיך אתחרה את אביריו, ואלהם עם אדיריו, ואערכה לפני כביריו, ואיך אעביר לפני נמריו שועלי, ונכח כפיריו, רחלי, ונגד נשריו, נמלי, והנה הכה את הארו ואת הדוב, והפך את הסלע, באבן הקלע, ואיך אפגיע אמיר בשמיר, ואלונים בסלונים, וברושים בבאושים, וערמונים בקמשונים, ושקדים באטדים, ודגן שמים בשומים, ופנינים בצנינים, וסוחרת ודר, בקוץ ודרדר, ואולם בטחתי על כבודו, והתחזקתי על ידו, ואיש יהודה דבקו במלכם, כי עשר ידות לי במלך, וגם בדויד לא דברתי עד הנה. סוף דבר הכל נשמע (אולי צ"ל הקול נשמע), כי קרבת אלינו, ולמה לא באת בגבולנו, והלא החצים מומך והלאה, והנה כל הנפשות, אליך חשות, וכל הלבבות, נתנו

(ג) הכוונה כי ר' דוד כתב לר"ה שירה מלאה תשבחות מופלגות. והוא מתרעם על זה כאלו שומעי התהלות העצומות הן באו אליו מארץ רחוקה לשמע חכמתו. וכבואם מצאו שאין בו כל המעלות הן, והבור רק אין בו מים, ונשאר ר"ה בוש ונכלם, ונכלל בזה ג"כ ענין הבחור שכתב לר"ה שאלות עמוקות, מפני ששמע דברי ר' דוד שהיה מרבה לספר בשבחיו של ר"ה.

לדויד רבבות, לשמוע צלצליך, ונעם מליך, ותפיך וחליליך, ושופרות יובליך, וכנוריק ונבליך, והוד קולך כפטיש יפוצץ, וכברק ירוצץ, וכשמש ינוצץ, אזני אל בשורותיך, ועיני אל צורתך, ולבי אל תורתך, או אל ספרתך, תהיה תמורתך, ושניכם קדש. תודיעני בחסדך, דקדוקי אודותיך, ומסתרי קורותיך, כי הוגד לי זה ימים מעט נסוף חדשות, וכי דבר האיש אדוני הארץ אתנו (אולי צ"ל אתך) קשות, כדתך אל מערכות פלשתים, ואמתת הדבר נפלאה ממני, עד תרצה ותודיעני, אולי תרכוז את ערפו, והשבות (נ"ל וְהִשְׁבֹּת) את זעפו, ומה ראית ומה הגיע אליך. ה' אלהיך יִשָּׁר ארחותיך, וישים מחשך לפניך לאור ומעקשים למושור וכו' (ראה למעלה מכתב ב').

ועוד אני מתודרה ומפיל תחנתי לפני אדוני, שיעביר על מדותיו, ואל יבא במשפט עמי על החרוזים שִׁיעַדתי בתחלת דברי, כי נשאתי נפשי לקבצם ורצתי אחריהם להביאם בכפל רסני, ונעשו פראים למודי מדבר, לא יכלתי לכבשם, ואעזבם נטושים פזורים על פני השדה, ואולי יודמן לי עת ועונגה ללחש עליהם בשמך הערב, ואולי יתפתו, ואשלחם אליך מלוצים בעדי ומדכרים טוב עלי, ושלום אדוני רבה לעדי עדי'.

ולא יקדרו שמיו, ולא יעצרו גשמיו, השיקו אסמיו, והריקו בשמיו, מי הקשיב אל מליו, ירד המן עליו, דברותיו נפלאות, ומחברותיו נוראות, ים ודרום יאברו, וממרום ידברו, הכזה תתפשהו מצרים? ותכסוף אליו ירושלים, והארץ מרתים, צרור המור מתופש בידים, ומחופש בין שדים, יגיד עליו ריחו, ומה שיחו, מרקחי שמניו, יקראו אברך לפניו, וספריו, יגלו את סתריו, ושמו, נתן טעמו, ומעדני נועמו, החכם המופלא, הנזר המעולה, ושמו גדול מכלם, מרנו ורבנו נתן החבר נזר החברים בן כבוד מרנו ורבנו שמואל החבר הצדיק ז"ל, מאת חלק מאוריו, ופלג מנהריו א, השולח לבבו, טרם כתבו, הירא ורך הלבב להשיב על עניניו, האצלה בצאתי, במחרשתי ואתי, לקראת הכרתי והפלתי, אל גוי איתן, ומערכות נתן, כבניהו ואיתן? מי אנכי ומה חיי, ומה בקשתי ומאוויי? עפר נקלה, נהיה ונחלה, דואג על עוניו, ועל חטאת געוריו וזקוניו, ויתן פניו, לעמוד על אדניו, בתחנוניו, אורח נטרה ללון, והוא לוי והוא גר שם. כמה יתקרב, ואיכה יתערב, את המְמַשֵּׁל והרהב, ואת לשון הזהב? עצות מרחוק קראתי, וכלי נשאתי, ונכנסתי ויצאתי, וטוב משתיקה לא מצאתי, נכלמתי והתבוששתי, וממענה נואשתי, ומצאתי לקראתו נחלשתי, וקיר בעלטה גששתי, ובְעֵנַךְ מששתי, ומחבואים בקשתי, עד אשר פגשתי, בנוגשים אצים, דוחקים ולוחצים, מאת החכם המופלא, השר הטפסר המעולה, מר' ור' חלפון הלוי הקורא בשמך מתעורר להחזיק בך, אדוני וגאוני, ירום ונשא וגבה מאד, העומד בינינו,

(א) ככ"י פטרסבורג מוסף: "יהודה הלוי צעורו, ולקט קצירו, ומרס כצירו" (ה).

לחבר את לבכנו, בשליחות כתבינו, וברירות אֶהְבִּינוּ, נגשני
 ואלצני, הציקני והקיציני, ומבור עצלות הריציני, מתרפק, ולא
 מתאפק, לאמר לי לכה נא אנסכה, ובלָה מעשיך, ותן תוכן
 התכונה, כאשר בהיות תבן התבונה, ועשרה עם הזקנה,
 מעשה העדנה, ודע לפני מי אתה עתיד נותן א) את החשבון,
 ואצל מי תכתוב ואצל מי תחתום. קוסמיו הבהילו, וחרטומיו
 הגדילו, עד הפרו את נדְרֵי, והתירו את אסרי, וימסו אסורי,
 ויתחדשו נעורי, ויתרגשו שירי, ויתנגשו כנורי, ויִקְשׁוּ מגורי,
 ושני חיי מגורי, ולא זכרתי כי פנה היום לערוב, והמלון
 קרוב, והמלאכה לרוב, והתערבתי את הערוב, ואֶגְעַר לנערות,
 ואשחר את השחרות, ואכחש את השיבה, כִּבְחֶשׁ הגנבה,
 וכחשי בפני יענה. או מודברותיו אצלתי, ונפתולים נפתלתי,
 ועם הארי יכלתי, ובדל און הצלתי, ובנפשו התלתי, כי אל
 סופרי המלך התמשלתי, ואשר כח בהם לעמוד בהיכל המלך.
 ואדוני בחסדו, ימחול לעבדו, ולא ידקדק אחריו, ולא ישקול
 את דבריו, ולכף זכות ידיני, ובדין חכמתו אל יביאני. והנה
 פרי רעיוני, ומכתם שְׁגִיוֹנִי, ומיטב הגיוני, כפי השג ידי
 ולשוני, עד אשר אבא אל אדוני, ואשקוד על פתחיו, ללקט
 בדולחיו, ולמלאת את שבחיו, הן אלה קצות ארחיו, ומעט
 מזהר ירחיו, ועושה שלום במרומו, ירבה את שלומי, וישלים
 משלומי, וילחם את לוחמי, ויקים את זממי, ובטוב יבלה
 ימיו, והשלום בחותמיו, אמן.

צ"ל ליתון, אן להיות נותן. (ה).

1

מדמיאמה אל מצרים, לר' שמואל הנגיד,

אִם רְצוֹן גַּפְשֵׁכֶם רְמִלֵּאת רְצוֹנִי
 שְׁלַחוּנִי וְאַלְכָה לְאַדְנִי
 פִּי מְנוּקָה לֹא אֶמְצָא עוֹד לְרַגְלִי
 עַד אֶכְוֶן בְּבֵית מְעוֹנִי מְעוֹנִי
 אֶל פְּעַמֵּי תֵּאֱחָרוּ מִגְּסוֹעַ
 פִּי אֶפְתֹּד פֶּן יִקְרְנִי אִסוּנִי א
 שְׁאַלְתִּי חֶסֶת בְּבִגְדֵי כְבוֹד אֵל
 וְהָיִיתָ עִם מְלוֹן אֲבֹתֵי מְלוֹנִי

וה' ברכני, ולא הצריכני, רק אין דבר ברגלי אעבורה,
 הַבֵּאתִי בְּיָדֵי דָוִד, וְהַשְׁאֲרָתִי אַחֲרַי בְּרַכְוָה, וְהָיָה עִם לִבִּי
 שְׁאֶפְכֵּד וְלֹא אֶכְפֹּד עַל אֲדָם, וְדַמִּיתִי לַעֲשׂוֹת אֶלְכַּסְנֵדְרִיָּה
 קַפְנֵדְרִיָּה, וְלֹא נָתַתִּי לַפְעַמִּי הַמְּרַכְבֵּה עַכְבָּה, עַד שֶׁפָּגַעְתִּי
 בְּמִי שֶׁתְּקִיף מִמּוֹנִי, מִשְׁפָּרַת מִשְׁפָּרַת אֲדוֹנִי, הַחֶכֶם הַמוֹפְלָא, הַחֲבֵר
 הַמְּעוֹלָה, מִרְנֹו וּרְכִנֹו אַהֲרֹן הַדִּיָּין, אֲדוֹנִי וְעַבְדֵּי רִשׁוּנֶךָ, זָכוֹר
 לְטוֹב, קְדַמוֹנֵי חֲסִדִּי, וְנַעֲיֻמוֹת יָדָיו, וּמִיָּנִי מִגְּדִי, וּבֵית מְנוּחָיִם,
 וּמִשְׁכַּנֹּת מִבְּטַחִים, וְעֵלְיוֹת מְרוּוּחָיִם, מִשְׁכַּן וְדוֹרָה, וְשִׁלְחָן
 וּמִגֹּרָה, תִּקְפוּנֵי מְנַעְמִי, וְהַקִּיפוּנֵי מְטַעְמִי, וְהַקְּבִיל אֶת כַּעֲסִי

(א) נכא ולא ידע! ומי יתן ולא ירד למצרים, אלא עלה מיר לארמת הקדש, כאשר
 היתה תחלת מחשבתו! כי אז אולי היה מאריך ימים על האדמה. ודרך שיר
 יתכן לומר כי חרה אף ארמת הקדש בו ולא קבלתו, בעון אשר סקר תחלה ארץ
 אחרת, ושהת בה ימים רבים, ונפתה לבו אחר הכבוד המדומה שכבודו אוהביו,
 וקבל מתנות וגם עסק בסחרוה (כאשר תראה למטה); ולא החיש פעמיו לשלם נדדיו.

ברצון, ואת מיאוני בפתוי, ויפתה ויוכל, ויבא לי ואכל, אני
 ורעי וגואלי, וכל הנלויים עלי, מסתופפים בצלוי, וחונים על
 דגלוי, למטות צנועות, ומנוחות שרועות, נתימר בפתבגיו,
 ונשתכר בתענוגיו, ועד הנה לא פתח חלציו, ולא נתקנעליו,
 ולא מהללי, על כל מה שהקדים אלי, הוא ובניו, וכל
 העומדים לפניו, וזכרו לטוב נשאני בראש הנשואים, ושמני
 בראש הקרואים, ויחלוק לתלמידו כבוד רבו, ושם את ילדו
 במעלת יולדו א), כמה אקדמנו? ושקחי צעירים ממנו. וכל זה מי
 השילוח לנגד גאון הירדן בא ביהודה שטף ועבר, בכא דבר
 אדוני אל יד אדוני החכם המופלא המעוז המגדול, התם
 הישר, אבי היושר, אחי הכושר, ויודע כל פשר, מר' ורב'
 חלפון הלוי, מגגי, ולגית חגי, גבר עלי חסדו זה שנתים ב),
 ויכפל היום לשבעתים, במנה אפים, וכסות עינים, ועליו
 השלכתי, ובחסדו נסמכתי, להיות לי אצל אדוני למליץ, ובידו
 תקותי, לתקן מעותי, ולהגיע אל אזני אדוני אקותי, כפי
 תאותי. ואחרי כן הגיעה האגרת, בכל עוז חוגרת, וכל הוד
 אוגרת, וכמעט היתה משוגרת, אל און סוגרת ומסוגרת, פליאה
 דעתה ממני נשגבה לא אוכל לה, מלאת החכמה, אשר לה
 הרקמה, מרה נעמו פניה, ועמקו עניניה, אין למלאת אר

א) ר"ל כי שם אבי המשורר הוא בשם הנגיד שמואל, והנגיד כבר את בן שמואל
 (ר' יהודה הלוי) בכבוד הראוי ליולדו (ר' שמואל הנגיד בעצמו). (ה).

ב) אולי ר' חלפון היה בספרד שתי שנים קודם לכן, ואז הכיר את ר' יהודה והטיב
 עמו, ועתה בכוא ר' יהודה למצרים עשה עמו כל מיני טובות וחסדים, הן במה
 שאסף אותו אל ביתו כדמיאסה, והן במה שהודיע תהלתו לגריבי אלכסנדריאה
 ואלקאתירא, והעיר את רוחם להתחפר עמו.

להמהדרים

נחמכד להודיע, כי שירי ר' יהודה הלוי נדפסו גם על
ניר רענאל, ומחיר כל חוברת 10 קאפ' לבד פארטא.
משלוח כל חוברת עולה בשתי קאפ', שתים ביחד
1 קאפ' החוברת.

מהוצאת בן-אביגדור

יצאו לאור ונמצאים להמכר בכל בתי מסחר הספרים:
(בג) „מחיי בני ליטא“ מאת מ"א אייוענשטאדט.
(כד) „מנחם הסופר“, ח"א, מאת בן-אביגדור.
(כה) „מנחם הסופר“, ח"ב, מאת הנ"ל.
גם נמצאו להמכר כ"ב החוברות הקודמות.
מחיר כל חוברת 7 קאפ' עם פארטא.

ל"ספרי אגורה" הבאים מוכנים לדפוס ספרים חדשים,
אשר שמותיהם יפורסמו בקרוב.

האדרעססא אל המו"ל:

Издательство „АХІАСАФЪ“ Варшава.
Verlag „ACHIASAF.“ Warschau.

הימים אימים והלילות ליליות 148
והעתות מצעצות